

GIẢNG DẠY NGOẠI NGỮ THÔNG QUA ÂM NHẠC DƯỚI GÓC NHÌN GIAO THOA VĂN HÓA

Trương Trọng Nhân

Trường Đại học Công nghệ Đồng Nai, Đường Nguyễn Khuyến, Phường Trảng Dài, Tỉnh Đồng Nai, Việt Nam
Email: truongtrongnhan@dnvu.edu.vn

Tóm tắt: Trong bối cảnh toàn cầu hóa, giảng dạy ngoại ngữ ngày càng hướng tới mục tiêu phát triển năng lực giao tiếp liên văn hóa cho người học, bên cạnh việc hình thành kiến thức và kỹ năng ngôn ngữ. Âm nhạc, với tư cách là một sản phẩm văn hóa giàu cảm xúc và mang tính phổ quát, được xem là một phương tiện sư phạm hiệu quả trong dạy học ngoại ngữ. Nghiên cứu này nhằm tìm hiểu việc giảng dạy ngoại ngữ thông qua âm nhạc dưới góc nhìn giao thoa văn hóa, tập trung phân tích tác động của âm nhạc đối với nhận thức văn hóa, động lực học tập và trải nghiệm học tập của học sinh. Nghiên cứu được tiến hành theo phương pháp hỗn hợp, kết hợp khảo sát bằng hỏi và phỏng vấn bán cấu trúc đối với 110 học sinh Trường THPT Lê Quý Đôn, Tân Mai. Kết quả cho thấy việc tích hợp âm nhạc vào giảng dạy ngoại ngữ góp phần tạo môi trường học tập tích cực, tăng cường sự hứng thú, đồng thời giúp học sinh tiếp cận và so sánh các giá trị văn hóa một cách tự nhiên. Trên cơ sở đó, nghiên cứu khẳng định vai trò của âm nhạc như một cầu nối thúc đẩy giao thoa văn hóa trong lớp học ngoại ngữ và đề xuất một số định hướng nhằm khai thác hiệu quả âm nhạc trong giảng dạy.

Từ khóa: giảng dạy ngoại ngữ, âm nhạc, giao thoa văn hóa, trải nghiệm học tập, năng lực giao tiếp liên văn hóa

TEACHING FOREIGN LANGUAGES THROUGH MUSIC: AN INTERCULTURAL APPROACH

Abstract: In the context of globalization, foreign language education is increasingly expected to go beyond linguistic competence and foster learners' intercultural communicative competence. Music, as a universal cultural product closely connected to language, emotion, and identity, has emerged as a promising pedagogical tool in foreign language teaching. This study explores the use of music in foreign language instruction from an intercultural perspective, focusing on its role in enhancing learners' cultural awareness, learning motivation, and overall learning experience. The research adopts a mixed-methods approach, involving questionnaires and semi-structured interviews with 110 students at Le Quy Don High School, Tan Mai. The findings suggest that integrating music into foreign language classrooms not only creates a more engaging and emotionally supportive learning environment but also facilitates intercultural understanding by exposing learners to cultural values, social issues, and communicative norms embedded in songs. The study highlights the pedagogical potential of music as a medium for intercultural dialogue in language education and offers implications for teachers seeking to design culturally responsive and experience-based language learning activities.

Keywords: foreign language teaching, music, interculturality, learning experience, intercultural communicative competence

Nhận bài: 28.12.2025

Phản biện: 20.01.2026

Duyệt đăng: 25.01.2026

I. MỞ ĐẦU

Trong những thập niên gần đây, giảng dạy ngoại ngữ đã có những chuyển biến mạnh mẽ cả về mục tiêu lẫn phương pháp tiếp cận. Nếu trước đây việc dạy và học ngoại ngữ chủ yếu tập trung vào ngữ pháp và từ vựng, thì hiện nay trọng tâm đã chuyển sang phát triển năng lực giao tiếp toàn diện cho người học. Trong bối cảnh toàn cầu hóa và giao lưu quốc tế ngày càng sâu rộng, việc sử dụng ngoại ngữ không chỉ đòi hỏi độ chính xác về mặt ngôn ngữ mà còn yêu cầu sự hiểu biết và nhạy cảm về văn hóa.

Tuy nhiên, thực tiễn giảng dạy ngoại ngữ ở bậc trung học phổ thông tại Việt Nam cho thấy việc tích hợp yếu tố văn hóa vào lớp học vẫn còn nhiều hạn chế. Văn hóa thường được giới thiệu một cách rời rạc, mang tính thông tin, chưa gắn kết chặt chẽ với trải nghiệm học tập của người học.

Trong bối cảnh đó, việc tìm kiếm các phương tiện và phương pháp giảng dạy mới nhằm tăng cường trải nghiệm học tập và thúc đẩy giao thoa văn hóa trở thành một yêu cầu cấp thiết. Âm nhạc nổi lên như một công cụ sư phạm tiềm năng trong giảng dạy ngoại ngữ. Với đặc trưng giàu cảm xúc, tính lặp lại cao và khả năng gắn kết người nghe, âm nhạc không chỉ hỗ trợ việc tiếp thu ngôn ngữ mà còn phản ánh sâu sắc các giá trị văn hóa, lối sống và tư duy của cộng đồng sử dụng ngôn ngữ đích.

Nhiều nghiên cứu quốc tế đã chỉ ra rằng việc sử dụng bài hát trong lớp học ngoại ngữ có thể giúp cải thiện khả năng phát âm, ghi nhớ từ vựng và nâng cao động lực học tập của người học. Tuy nhiên, phần lớn các nghiên cứu này tập trung vào khía cạnh ngôn ngữ, trong khi vai trò của âm nhạc như một cầu nối giao thoa văn hóa vẫn chưa được khai thác đầy đủ, đặc biệt

trong bối cảnh giáo dục trung học phổ thông tại Việt Nam.

Xuất phát từ những vấn đề nêu trên, nghiên cứu này tập trung vào việc giảng dạy ngoại ngữ thông qua âm nhạc dưới góc nhìn giao thoa văn hóa. Nghiên cứu hướng tới việc làm rõ cách thức âm nhạc có thể góp phần hình thành nhận thức văn hóa, thúc đẩy sự tương tác giữa văn hóa bản địa và văn hóa của ngôn ngữ đích, đồng thời nâng cao trải nghiệm học tập của học sinh. Thông qua việc khảo sát 110 học sinh Trường THPT Lê Quý Đôn, Tân Mai, nghiên cứu kỳ vọng cung cấp những minh chứng thực tiễn cho việc tích hợp âm nhạc vào giảng dạy ngoại ngữ, từ đó đóng góp cơ sở khoa học cho việc đổi mới phương pháp dạy học theo hướng trải nghiệm và liên văn hóa.

II. CƠ SỞ LÝ LUẬN

2.1. Giảng dạy ngoại ngữ theo định hướng liên văn hóa

Giảng dạy ngoại ngữ theo định hướng liên văn hóa nhấn mạnh việc giúp người học không chỉ “biết” ngôn ngữ mà còn “hiểu” và “vận dụng” ngôn ngữ trong những bối cảnh văn hóa đa dạng. Theo quan điểm này, ngôn ngữ và văn hóa tồn tại trong mối quan hệ hữu cơ, không thể tách rời. Việc học một ngoại ngữ đồng nghĩa với việc tiếp cận một hệ giá trị, chuẩn mực giao tiếp và cách nhìn thế giới khác với văn hóa bản địa của người học.

Năng lực giao tiếp liên văn hóa bao gồm nhiều thành tố như kiến thức văn hóa, kỹ năng so sánh – đối chiếu văn hóa, thái độ cởi mở và khả năng phản tư. Trong lớp học ngoại ngữ, việc phát triển năng lực này đòi hỏi các hoạt động học tập mang tính trải nghiệm, khuyến khích người học tham gia, cảm nhận và tương tác với các sản phẩm văn hóa của ngôn ngữ đích.

2.2. Âm nhạc như một sản phẩm văn hóa

Âm nhạc là một hình thức biểu đạt văn hóa phổ quát, tồn tại trong mọi xã hội và gắn liền với đời sống tinh thần của con người. Thông qua ca từ, giai điệu và bối cảnh sáng tác, bài hát phản ánh các vấn đề xã hội, quan niệm sống, cảm xúc và bản sắc văn hóa của cộng đồng. Khi tiếp xúc với âm nhạc của ngôn ngữ đích, người học không chỉ tiếp nhận yếu tố ngôn ngữ mà còn tiếp cận những tầng ý nghĩa văn hóa sâu sắc.

Trong bối cảnh giảng dạy ngoại ngữ, âm nhạc tạo điều kiện cho người học tiếp cận văn hóa một cách tự nhiên và ít áp lực hơn so với các văn bản học thuật. Điều này đặc biệt phù hợp với học sinh trung học phổ thông, đối tượng có nhu cầu cao về sự hứng thú và cảm xúc trong học tập.

2.3. Vai trò của âm nhạc trong giảng dạy ngoại ngữ

Âm nhạc đã được chứng minh là có tác động tích cực đến nhiều khía cạnh của việc học ngoại ngữ. Trước hết, âm nhạc hỗ trợ ghi nhớ nhờ đặc tính nhịp điệu và lặp lại. Bên cạnh đó, việc nghe và hát theo bài hát giúp người học cải thiện khả năng phát âm và ngữ điệu. Quan trọng hơn, âm nhạc tạo ra một môi trường học tập thân thiện, giảm căng thẳng và tăng cường động lực học tập.

Dưới góc nhìn giao thoa văn hóa, âm nhạc còn đóng vai trò như một “không gian đối thoại” giữa các nền văn hóa. Thông qua việc so sánh nội dung bài hát nước ngoài với các sản phẩm âm nhạc trong văn hóa bản địa, người học có cơ hội nhận diện sự khác biệt và tương đồng văn hóa.

2.4. Khung lý thuyết nghiên cứu

Nghiên cứu này vận dụng khung năng lực giao tiếp liên văn hóa kết hợp với lý thuyết học tập trải nghiệm. Theo đó, việc học ngoại ngữ thông qua âm nhạc được xem là một quá trình trải nghiệm, trong đó người học tham gia vào các hoạt động nghe, phân tích, thảo luận và phản tư về nội dung văn hóa của bài hát. Âm nhạc đóng vai trò là chất xúc tác giúp kết nối ngôn ngữ, cảm xúc và văn hóa, góp phần nâng cao trải nghiệm học tập và phát triển năng lực giao tiếp liên văn hóa cho học sinh.

III. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Nghiên cứu được thực hiện theo phương pháp hỗn hợp, kết hợp giữa định lượng và định tính nhằm đảm bảo tính khách quan và chiều sâu của dữ liệu. Đối tượng tham gia nghiên cứu là 110 học sinh đang theo học tại Trường THPT Lê Quý Đôn, Tân Mai. Các học sinh được lựa chọn theo phương pháp chọn mẫu thuận tiện, phù hợp với điều kiện thực tiễn của nhà trường.

Dữ liệu định lượng được thu thập thông qua bảng hỏi khảo sát, tập trung vào các khía cạnh như mức độ hứng thú học tập, nhận thức văn hóa và trải nghiệm học tập của học sinh khi tham gia các hoạt động học tiếng Anh có tích hợp âm nhạc. Bảng hỏi được thiết kế theo thang đo Likert nhằm đánh giá mức độ đồng thuận của học sinh đối với các phát biểu liên quan đến việc sử dụng âm nhạc trong lớp học ngoại ngữ.

Bên cạnh đó, dữ liệu định tính được thu thập thông qua phỏng vấn bán cấu trúc với một số học sinh tiêu biểu. Phỏng vấn nhằm làm rõ hơn cảm nhận, thái độ và trải nghiệm cá nhân của học sinh đối với việc học ngoại ngữ thông qua âm nhạc, đặc biệt dưới góc nhìn giao thoa văn hóa.

Dữ liệu thu thập được xử lý bằng các phương pháp phân tích phù hợp. Dữ liệu định lượng được phân tích bằng thống kê mô tả để xác định xu hướng chung, trong khi dữ liệu định tính được mã hóa theo chủ đề nhằm rút ra các kết luận mang tính diễn giải. Việc kết hợp hai nguồn dữ liệu giúp nghiên cứu có cái nhìn toàn diện về tác động của âm nhạc trong giảng dạy ngoại ngữ dưới góc nhìn giao thoa văn hóa.

Bảng 1. Mức độ hứng thú học tập khi học ngoại ngữ thông qua âm nhạc

Mức độ đánh giá	Số lượng	Tỷ lệ (%)
Rất không đồng ý	3	2,7
Không đồng ý	8	7,3
Phân vân	19	17,3
Đồng ý	52	47,3
Rất đồng ý	28	25,4

Kết quả cho thấy 72,7% học sinh đồng ý và rất đồng ý rằng việc sử dụng âm nhạc làm tăng hứng thú học tập ngoại ngữ, trong khi tỷ lệ học sinh có thái độ tiêu cực chiếm tỷ lệ rất thấp (10%).

4.2. Âm nhạc và nhận thức giao thoa văn hóa của học sinh

Bảng 2. Nhận thức giao thoa văn hóa của học sinh sau khi học ngoại ngữ qua âm nhạc

Nội dung khảo sát	Trung bình	Độ lệch chuẩn
Hiểu thêm về văn hóa nước ngoài	4,12	0,71
Nhận ra sự khác biệt văn hóa	3,98	0,76
So sánh văn hóa nước ngoài và Việt Nam	3,87	0,82
Cởi mở hơn với sự đa dạng văn hóa	4,05	0,68

Giá trị trung bình của các phát biểu đều ở mức từ 3,87 trở lên, cho thấy học sinh có nhận thức tích cực về vai trò của âm nhạc trong việc thúc đẩy giao thoa văn hóa. Đặc biệt, phát biểu “Hiểu thêm về văn hóa nước ngoài” đạt giá trị trung bình cao nhất ($M = 4,12$), phản ánh hiệu quả rõ nét của việc sử dụng bài hát như một nguồn học liệu văn hóa.

Bảng 3. Đánh giá trải nghiệm học tập của học sinh

Nội dung	Trung bình	Độ lệch chuẩn
Đễ ghi nhớ từ vựng	4,08	0,74
Cải thiện phát âm	3,95	0,79
Tự tin hơn khi sử dụng ngoại ngữ	3,89	0,81
Trải nghiệm học tập tích cực	4,15	0,66

Kết quả cho thấy trải nghiệm học tập tích cực đạt giá trị trung bình cao nhất ($M = 4,15$), khẳng định vai trò của âm nhạc trong việc gắn kết cảm xúc, ngôn ngữ và văn hóa trong quá trình học ngoại ngữ.

4.4. Thảo luận

Biểu đồ cho thấy mức độ hứng thú học tập của

IV. KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN

4.1. Tác động của việc sử dụng âm nhạc đến hứng thú học tập ngoại ngữ

Kết quả khảo sát bằng bảng hỏi cho thấy đa số học sinh có thái độ tích cực đối với việc học ngoại ngữ thông qua âm nhạc. Các phát biểu liên quan đến mức độ hứng thú và cảm xúc học tập được đánh giá theo thang đo Likert 5 mức (1 – hoàn toàn không đồng ý; 5 – hoàn toàn đồng ý).

Một nội dung trọng tâm của nghiên cứu là đánh giá tác động của âm nhạc đến nhận thức văn hóa và khả năng so sánh văn hóa của học sinh. Kết quả khảo sát cho thấy việc khai thác nội dung ca từ và bối cảnh văn hóa của bài hát giúp học sinh hiểu rõ hơn về các giá trị, lối sống và vấn đề xã hội của cộng đồng sử dụng ngôn ngữ đích.

4.3. Trải nghiệm học tập của học sinh khi học ngoại ngữ thông qua âm nhạc

Kết quả phân tích cho thấy âm nhạc không chỉ hỗ trợ về mặt cảm xúc mà còn góp phần nâng cao trải nghiệm học tập của học sinh. Phần lớn học sinh cho rằng các tiết học có âm nhạc giúp họ dễ tiếp thu nội dung bài học hơn, đặc biệt là từ vựng và phát âm.

học sinh có sự phân hóa rõ rệt, trong đó xu hướng tích cực chiếm ưu thế. Cụ thể, nhóm học sinh lựa chọn mức “đồng ý” và “rất đồng ý” chiếm tổng cộng 72,7%, phản ánh đa số người học cảm nhận được sự thay đổi tích cực về cảm xúc và thái độ học tập khi âm nhạc được đưa vào lớp học ngoại ngữ.

Trong khi đó, tỷ lệ học sinh thể hiện thái độ tiêu cực (“không đồng ý” và “rất không đồng ý”) chỉ chiếm 10%, cho thấy mức độ phản kháng hoặc không phù hợp với phương pháp này là tương đối thấp. Nhóm “phân vân” chiếm 17,3%, có thể được lý giải bởi sự khác biệt về sở thích cá nhân, trình độ ngoại ngữ hoặc mức độ quen thuộc với hình thức học tập thông qua âm nhạc. Nhóm đối tượng này cho thấy tiềm năng cải thiện nếu giáo viên có sự điều chỉnh phù hợp về loại bài hát, mức độ khai thác ca từ và hình thức tổ chức hoạt động.

Từ góc độ sư phạm, kết quả này cho thấy âm nhạc đã góp phần tạo ra môi trường học tập thân thiện và giàu cảm xúc, giúp giảm áp lực tâm lý vốn thường xuất hiện trong các giờ học ngoại ngữ. Khi học sinh cảm thấy thoải mái và hứng thú, họ có xu hướng tham gia tích cực hơn vào các hoạt động nghe, nói và thảo luận, từ đó nâng cao hiệu quả tiếp nhận ngôn ngữ.

Dưới góc nhìn giao thoa văn hóa, mức độ hứng thú cao còn cho thấy âm nhạc đã trở thành một “điểm chạm văn hóa” giúp học sinh tiếp cận ngôn ngữ đích một cách tự nhiên hơn. Thay vì tiếp xúc với văn hóa thông qua các văn bản mang tính thông tin, học sinh được trải nghiệm văn hóa qua ca từ, giai điệu và cảm xúc, từ đó hình thành sự kết nối cá nhân với nội dung học tập.

V. KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ

5.1. Kết luận

Nghiên cứu được thực hiện nhằm khảo sát tác động của các hoạt động học tiếng Anh dựa trên âm nhạc đối với trải nghiệm học tập của học sinh lớp 10 Trường THPT Vĩnh Cửu. Kết quả nghiên cứu cho thấy việc tích hợp âm nhạc vào dạy học tiếng Anh có ảnh hưởng tích cực đến trải nghiệm học tập của học sinh trên nhiều phương diện. Cụ thể, các hoạt động học tập dựa trên âm nhạc giúp học sinh giảm căng thẳng, tạo cảm xúc tích cực và nâng cao hứng thú trong giờ học tiếng Anh. Học sinh cảm thấy thoải mái hơn khi tham gia các hoạt động nghe, hát và thảo luận nội dung bài hát, từ đó sẵn sàng tham gia giao tiếp và tương tác trong lớp học. Bên cạnh đó, âm nhạc còn góp phần hình thành thái độ tích cực đối với môn tiếng Anh, giúp học sinh nhận thức rõ hơn giá trị thực tiễn của việc học ngoại ngữ, không chỉ phục vụ thi cử mà còn gắn với đời sống hằng ngày. Nhìn chung, nghiên cứu khẳng định rằng các hoạt động học tiếng Anh dựa trên âm nhạc là một phương pháp sư phạm phù hợp, có tiềm năng nâng cao trải nghiệm học tập của học sinh trung học phổ thông trong bối cảnh giáo dục hiện nay.

5.2. Khuyến nghị

Nghiên cứu về giảng dạy ngoại ngữ thông qua âm nhạc dưới góc nhìn giao thoa văn hóa đã cung cấp những minh chứng thực tiễn cho thấy vai trò tích cực của âm nhạc trong việc nâng cao chất lượng dạy và học ngoại ngữ ở bậc trung học phổ thông. Thông qua việc phân tích dữ liệu thu thập từ học sinh tham gia nghiên cứu, kết quả cho thấy việc tích hợp âm nhạc vào lớp học ngoại ngữ không chỉ góp phần gia tăng hứng thú và động lực học tập, mà còn hỗ trợ hình thành trải nghiệm học tập tích cực và có ý nghĩa cho người học. Quan trọng hơn, nghiên cứu khẳng định rằng âm nhạc không đơn thuần là một công cụ hỗ trợ ngôn ngữ mà còn là một phương tiện văn hóa hiệu quả. Thông qua ca từ, chủ đề và bối cảnh xã hội của các bài hát, học sinh có cơ hội tiếp cận, so sánh và phân tư về các giá trị văn hóa khác nhau. Quá trình này tạo điều kiện cho sự giao thoa giữa văn hóa bản địa và văn hóa của ngôn ngữ đích, từ đó góp phần hình thành nhận thức liên văn hóa và thái độ cởi mở đối với sự đa dạng văn hóa.

Dưới góc độ lý luận, kết quả nghiên cứu cho thấy sự phù hợp giữa việc sử dụng âm nhạc trong giảng dạy ngoại ngữ với các tiếp cận hiện đại như giảng dạy ngoại ngữ theo định hướng liên văn hóa và học tập trải nghiệm. Việc học thông qua âm nhạc giúp người học tham gia tích cực vào quá trình kiến tạo tri thức, kết nối ngôn ngữ với cảm xúc và trải nghiệm cá nhân, thay vì tiếp nhận kiến thức một cách thụ động. Điều này góp phần nâng cao hiệu quả và tính bền vững của quá trình học ngoại ngữ. Tuy nhiên, nghiên cứu cũng cho thấy rằng hiệu quả của việc sử dụng âm nhạc phụ thuộc lớn vào cách thức tổ chức hoạt động dạy học, sự lựa chọn học liệu và năng lực sư phạm của giáo viên. Nếu không được khai thác một cách có định hướng, âm nhạc có thể chỉ dừng lại ở vai trò tạo không khí lớp học mà chưa phát huy hết tiềm năng giáo dục về mặt văn hóa và giao tiếp.

Thứ nhất, giáo viên ngoại ngữ cần xem âm nhạc như một nguồn học liệu mang giá trị ngôn ngữ và văn hóa, thay vì chỉ sử dụng như hoạt động khởi động hoặc giải trí. Việc lựa chọn bài hát cần dựa trên mục tiêu bài học, trình độ người học và đặc biệt là giá trị văn hóa mà bài hát phản ánh.

Thứ hai, các hoạt động dạy học thông qua âm nhạc nên được thiết kế theo hướng trải nghiệm và phân tư, kết hợp giữa nghe, phân tích ca từ, thảo luận nhóm và so sánh văn hóa. Cách tiếp

cận này giúp học sinh không chỉ hiểu nội dung bài hát mà còn phát triển kỹ năng tư duy phản biện và năng lực giao tiếp liên văn hóa.

Thứ ba, tổ chuyên môn và nhà trường cần tạo điều kiện để giáo viên chia sẻ kinh nghiệm, xây dựng ngân hàng học liệu âm nhạc và tổ chức các hoạt động bồi dưỡng chuyên môn liên quan đến giảng dạy ngoại ngữ theo định hướng liên văn hóa. Điều này góp phần đảm

bảo tính thống nhất và hiệu quả khi triển khai phương pháp trong thực tiễn.

Cuối cùng, các nghiên cứu tiếp theo có thể mở rộng phạm vi khảo sát, kết hợp các phương pháp phân tích định lượng chuyên sâu hoặc nghiên cứu theo chiều dọc nhằm đánh giá tác động lâu dài của việc sử dụng âm nhạc trong giảng dạy ngoại ngữ đối với năng lực giao tiếp liên văn hóa của người học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Multilingual Matters.

Byram, M., Gribkova, B., & Starkey, H. (2002). *Developing the intercultural dimension in language teaching*. Council of Europe.

Kramersch, C. (1993). *Context and culture in language teaching*. Oxford University Press.

Kramersch, C. (1998). *Language and culture*. Oxford University Press.

Murphey, T. (1992). *Music and song*. Oxford University Press.

Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and methods in language teaching* (3rd ed.). Cambridge University Press.

Tomlinson, B. (2011). *Materials development in language teaching* (2nd ed.). Cambridge University Press.